

Trh s cukrem a cukrovou řepou v Ruské federaci – základní vývoj a charakteristiky

DEVELOPMENT AND CHARACTERISTICS OF SUGAR AND SUGAR BEET MARKET IN RUSSIAN FEDERATION

Anna Belová¹, Luboš Smutka¹, Irena Benešová¹, Josef Pulkrábek²¹Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta provozně ekonomická²Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Trh s cukrem prošel v Ruské federaci v posledních sto letech celou řadou změn, které velmi výrazně utvářely jeho podobu, strukturu, objem a hodnotu. Během let se velmi výrazně změnila produkce cukrové řepy i cukru samotného. Rusko (respektive Sovětský svaz popř. Ruská federace) vždy patřilo k významným producentům a spotřebitelům cukru na světě. Rusové se stále řadí k národům s vysokou konzumací cukru (1). Spotřeba cukru je však do značné míry závislá na jeho ceně a výši příjmu spotřebitele (2). V současné době je trh s cukrem v Rusku, Kazachstánu a v Bělorusku ovlivněn vytvořením celní unie, která spotřebuje téměř 6,2 mil. t.r⁻¹ cukru, ale vyprodukuje pouze 4 mil. t.r⁻¹ (3).

Cíl a metodika

Cílem zpracovaného článku je analyzovat vývoj ruského cukrovarnictví a identifikovat hlavní trendy a faktory, které utvářely jeho současnou podobu. Článek vychází z analýzy minulého

a současného vývoje cukrovarnictví v Rusku. Je sledován vývoj cukrovarnictví nejen v současné Ruské federaci, ale i v období existence SSSR. V článku jsou analyzovány historické i moderní prameny týkající se vývoje cukrovarnictví, jednotlivé vývojové trendy a změny, ke kterým v uplynulých letech došlo. Analyzované časové období začíná v roce 1913 a končí v roce 2009.

Hlavní část analýz je zaměřena na vývoj cukrovarnictví na území dnešní Ruské federace v období let 1970–2009. Data byla čerpána z databáze FAOSTAT a dále pak databáze Ruského statistického úřadu (statistické ročenky). Provedené analýzy slouží k identifikaci změn v ruském cukrovarnictví. Následná syntéza poznatků poskytuje ucelený přehled o současném stavu cukrovarnictví v Rusku a identifikuje faktory, které se na utváření současného stavu nejvíce podílely.

Tematicky je článek rozdělen do dvou částí. První část se zabývá historií cukrovarnictví na území SSSR a v období transformace ruské ekonomiky do roku 2009. Druhá část je věnována současnému stavu cukrovarnictví a jeho perspektivám.

V příspěvku je analyzován vývoj objemu a hodnoty produkce cukrové řepy, surového cukru a cukru bílého, dále jsou rozebírány ukazatele týkající se obchodu s cukrem a vývojové trendy ruského cukrovarnictví.

Analýza a diskuse

Historie cukrovarnictví v SSSR

První rafinerie na výrobu cukru v Rusku byla otevřena již na počátku 18. století v Petrohradě. Rafinerie zpracovávala výlučně importovaný surový třtinový cukr (4). Cukrová řepa se začala v Rusku zpracovávat až na počátku 19. století. Před

Tab. I. Výroba cukru z řepy a z dovezené třtinové suroviny v SSSR

Rok	Cukr z cukrové řepy (tis. t)	Cukr z cukrové třtiny (tis. t)
1913	1 363	846
1940	2 165	628
1950	2 523	701
1960	5 266	1 915
1970	8 139	2 005
1974	7 848	2 230

Pramen: vlastní zpracování na základě (6).

Tab. II. Sklízňová plocha cukrové řepy a produkce cukru na území dnešní Ruské federace v letech 1970–2009

	1970	1980	1990	2000	2002	2004	2006	2007	2008	2009
Celková orná půda (tis. ha)	121 912	124 815	117 705	84 670	83 468	77 323	75 277	74 759	76 923	77 805
z toho cukrová řepa (tis. ha)	1 398	1 615	1 460	805	808	849	996	1 060	819	819
Produkce cukru (tis. t.)	2 915	2 994	3 758	6 077	6 167	4 828	5 833	6 112	5 873	5 023
z toho cukr řepný (tis. t.)	2 248	1 932	2 630	1 563	1 623	2 236	3 188	3 230	3 481	3 289

Pramen: vlastní zpracování na základě (7).

Tab. III. Průměrná sklizeň a výnosy cukrové řepy na území dnešní Ruské federace v letech 1971–2009

	1971–1975	1976–1980	1981–1985	1986–1990	1991–1995	1996–2000	2001–2005	2006	2007	2008	2009
Sklizeň (mil. t)	20,8	25,4	25,1	33,2	21,7	14,0	18,5	30,7	28,8	29,0	24,9
Výnos (t.ha ⁻¹)	14,2	15,8	16,6	23,0	17,9	17,7	24,1	32,5	29,2	36,2	32,3

Pramen: vlastní zpracování na základě (7).

první světovou válkou byl cukrovarnický průmysl v Rusku velmi koncentrovaný a docházelo k vytváření monopolního prostředí. Rusko bylo v té době druhým největším producentem řepného cukru po Německu (5). Během první světové války a občanské války došlo ke kolapsu pěstování cukrové řepy i výroby cukru. Obnova válkou postiženého cukrovarnictví byla poté velmi cílevědomá a již v letech 1935–1936 byl SSSR největším světovým producentem řepného cukru (6) (tab. I.).

V průběhu druhé světové války byla řada sovětských cukrovarů poškozena. Zničeno nebo těžce poškozeno bylo více než 50 % celkových produkčních kapacit. Po ukončení války došlo k obnově většiny rafinérií a zároveň došlo k výrazné intenzifikaci výroby. Původní objem výroby se podařilo dosáhnout již na konci čtyřicátých let 20. století. Program rozsáhlého budování cukrovarů v letech 1946–1970 vyústil ve vybudování přibližně 140 nových cukrovarů. Výsledkem provedených změn byl kontinuální růst produkce cukru (5). Zde je důležité zdůraznit, že SSSR se nespécializoval pouze na výrobu cukru z řepy, ale že velká část cukru byla vyráběna také v kombinovaných rafinériích z importovaného surového cukru třtinového. Například v roce 1974 byla průměrná produkce cukru na obyvatele SSSR cca 37 kg, z toho bylo 31 kg cukru řepného a 6 kg cukru třtinového (7).

V polovině sedmdesátých let 20. století SSSR participoval na produkci řepného cukru ve světě přibližně z 30 %. Na konci sedmdesátých let SSSR disponoval 318 smíšenkami na výrobu řepného cukru s denní kapacitou 697 tis. t řepy a dále zde bylo 26 rafinérií produkující bílý cukr z cukru surového, jejichž denní kapacita byla 9 300 t bílého cukru (8, 5).

S růstem produkce cukrové řepy a cukru se měnila i teritoriální struktura vlastní výroby. Před rokem 1917 byl cukrovarnický průmysl koncentrován zejména na Ukrajině a v centrálních černozemních oblastech, v době SSSR se výroba cukru rozšířila do nových regionů – Kazachstánu, Kyrgyzstánu, Běloruska, Gruzie, Arménie, Sibíře a Povolží. Mezi nejvýznamnější producenty cukru pak patřily cukrovary lokalizované v regionech Poltava a Nikolaev, dále pak v Sumy a v Oděse (9). V polovině sedmdesátých let 20. století se cukrová řepa v SSSR pěstovala na 3,61 mil. ha. V následujících letech se pak produkce cukrové řepy i cukru (jak řepného, tak i třtinového, získávaného prostřednictvím importů surového cukru zejména z jižní Ameriky) postupně navyšovala. Vrcholu bylo dosaženo v druhé polovině 80. let, kdy se v SSSR produkovalo ročně více než 10 mil. t krystalického cukru a pěstební plocha cukrové řepy se ustálila na více než 3 mil. ha. Na konci 80. let existovalo na území SSSR více než 300 cukrovarů, rozptýlených na celém území.

Krise sovětského potažmo ruského cukrovarnictví nastala v devadesátých letech 20. století, kdy vlivem působení celé řady faktorů došlo k rozpadu SSSR na jednotlivé státy a dále pak také došlo k rozpadu celé socialistické soustavy států – v tomto ohledu hlavní problém představoval rozpad společného trhu zemí bývalého sovětského bloku (10).

Rozpad SSSR pro Rusko, jakožto jednoho z nástupnických států, znamenal výrazné problémy spojené se šokovým poklesem dotací jdoucích do cukrovarnického odvětví a zmenšení velikosti trhu. Následně došlo k významné redukci cukrovarnického průmyslu, která byla spojená s poklesem produkce cukrové řepy i vyráběného cukru (tab. II. a III.). V letech 1990–2000 došlo k poklesu sklizňové plochy cukrové řepy o 600 tis. ha a produkce vlastní řepy se snížila z více než 30 mil. t na necelých 14 mil. t. Zároveň došlo k přechodnému snížení hektarových výnosů. Produkce cukru se v letech 1990–1995 propadla na necelé 3,3 mil. t (7, 11).

Rusko mělo na svém území přibližně sto cukrovarů. V průběhu transformace ruské ekonomiky byla více než polovina z tohoto počtu dlouhodobě nečinných. Situace se změnila v roce 2000 a od tohoto roku dochází k pozvolnému nárůstu produkce cukrové řepy, která se vlivem růstu hektarových výnosů zvýšila v roce 2008 na téměř 30 mil. t. Narostla i výroba cukru. Růst produkce cukru byl ovlivněn i zvýšením počtu využívaných cukrovarů. V současné době je aktivních asi osmdesát cukrovarů a další se rekonstruují (9).

Současný stav ruského cukrovarnictví

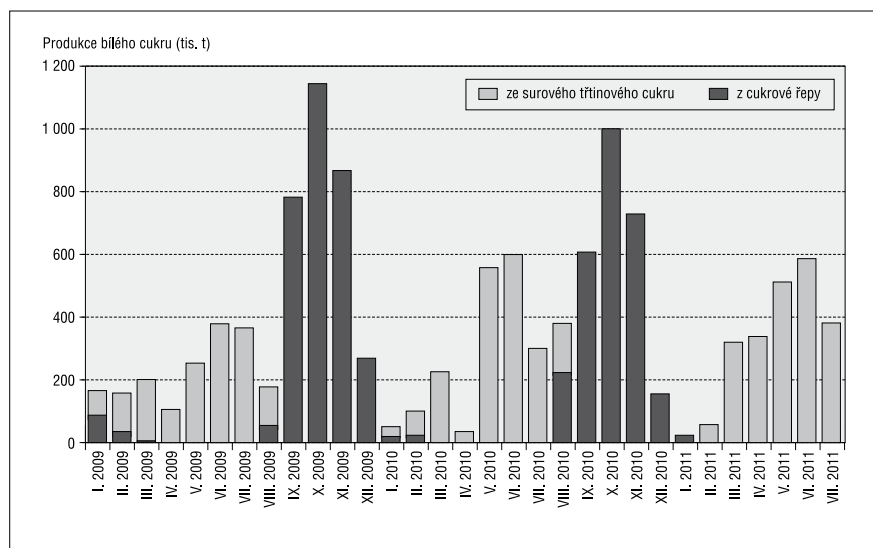
Světová produkce bílého cukru je v současné době velmi koncentrovaná. Více než 80 % světové produkce pochází z těchto zemí či uskupení: Brazílie, EU, Indie, Číny, Jihoafrického rozvojového společenství (SADC), USA, Mexika, Austrálie, Thajsko a Ruska. Dnes se Ruská federace podílí na světové výrobě bílého cukru 2 %. Třebaže Rusko patří mezi významné producenty zejména řepného cukru, jeho potenciál je schopný uspokojit pouze omezený počet spotřebitelů, a to jen na vnitřním trhu a trhu SNS. Ve vztahu k hlavním exportérům kontrolujícím světový trh s cukrem (Brazílii, Thajsku, EU a Austrálii) je jeho pozice nevýznamná (12).

Tab. IV. Počet aktivních cukrovarů v Ruské federaci dle regionů v roce 2010

Region	Cukrovary schopné zpracovat dovezený surový cukr	Cukrovary schopné zpracovat cukrovou řepu	Celkový počet cukrovarů
Krasnodar	18	18	18
Centrální části Ruska	40	45	45
Volga-Ural	12	13	13
Altaj	1	3	3
Primorje	1	0	1
Celkem	74	79	80

Pramen: vlastní zpracování na základě (7).

Obr. 1. Produkce bílého cukru

Zdroj: USDA (14)

Ruský trh s cukrem je velmi specifický. Je to dáno počtem spotřebitelů (140 mil.) a rozsahem zpracovatelských kapacit (90 aktivních cukrovarů). Rusko není členem Světové obchodní organizace (WTO) a nevztahují se na něj závazky týkající se liberalizace agrárního trhu dle pravidel GATT.

Ruský cukerný trh můžeme charakterizovat jako velmi regulovaný v důsledku dohod mezi výrobcí cukru a státními autoritami.

Nejvýznamnější lobbistická skupina působící v cukrovarnictví je Ruský svaz producentů cukru (Sojuzrossachar). Významné je jeho působení v efektivním rozvoji ruského cukerního komplexu založeném na zpracování cukrové řepy. V období 2007/2008 bylo jeho členem více než 50 % všech aktivních cukrovarů, dále 12 obchodních společností, 2 regionální asociace cukrovarnického průmyslu, 2 společnosti na výrobu strojního vybavení pro cukrovarnictví, 1 universita, 1 vyšší odborná škola, 4 výzkumné ústavy, Ministerstvo zemědělství Ruské federace, Asociace zpracovatelů polypropylenových obalů a Regionální veřejný

Tab. V. Index vývoje objemu prodeje cukru v Ruské federaci (1990 = 100)

	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Všechny výrobky	91,2	95,3	115,6	125,8	142,6	160,9	183,7	213,3	242,1
Potravinářské produkty	87,4	90,8	107,5	115,8	129,0	142,5	158,2	178,1	198,6
Cukr	54,0	55,7	63,2	62,3	58,1	63,4	62,2	65,9	70,4

Pramen: vlastní zpracování na základě (7).

Tab. VI. Průměrné spotřebitelské ceny cukru a farmářské ceny cukrové řepy v letech 1995–2009 (na konci roku)

	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Cukr (RUB.kg ⁻¹)	4 486	15,62	14,88	19,47	18,34	19,69	19,69	22,71	21,63	23,07	33,02
Cukrová řepa (RUB.t ⁻¹)	143 000	509	655	747	854	847	965	1 165	1 071	1 163	1 242

Pramen: vlastní zpracování na základě (7).

fond podpory potravinářského průmyslu (dále mezi členy patří pět zahraničních asociovaných členů). Mezi největší členy svazu Sojuzrossachar patří skupiny „Dominant“, „Euroservice“, „Rusagro“, „SDI“, „Razgulaj“ a „Prodimeks“. Tyto skupiny kontrolují více než 55 % ruského trhu s cukrem (13).

Současné Rusko je výrazným importérem surového cukru. Disponuje velmi rozsáhlými zpracovatelskými kapacitami na výrobu cukru zejména ze surového cukru a dále pak z cukrové řepy. Hlavním problémem Ruska je nedostatečná produkce základních surovin nutných k výrobě cukru z domácích zdrojů. Dostupná produkční kapacita Ruska umožňuje vyrobit 5 mil. t bílého cukru z cukrové řepy ročně. Toto množství výrazně převyšuje domácí spotřebu. Potenciální produkce může však být mnohem vyšší, protože produkční kapacity nejsou plně využity (15).

Výrazná kapacita a schopnost produkovat bílý cukr z importovaného surového třtinového cukru umožňuje Rusku exportovat nezanedbatelnou část své produkce do zemí SNS (16).

Ruský cukrovarnický průmysl je charakteristický kontinuální výrobou cukru, která probíhá po celý rok. Je však zřetelně vidět výrazné sezónní kolísání produkce vzhledem k dostupnosti výrobních surovin (v tomto ohledu máme na mysli surový cukr anebo cukrovou řepu). Většina ruských cukrovarů je schopna vyrábět bílý cukr jak z cukrové řepy, tak i ze surového cukru, ať již řepného anebo třtinového, který je importován zejména z Jižní Ameriky – zvláště pak z Brazílie (10).

Zaměříme-li na průběh samotné cukrovarnické kampaně, lze konstatovat, že hlavním produkčním obdobím pro výrobu cukru z řepy je září až listopad, v ostatních měsících se bílý cukr vyrábí zejména z importovaného surového třtinového cukru.

Můžeme konstatovat, že ruské cukrovarnictví se již vyrovnalo s propadem ruské ekonomiky a společnosti z devadesátých let minulého století. V období po krizi došlo k postupnému navýšení objemu produkce a obchodu s cukrem zejména z hlediska vnitřního trhu Ruska (tab. II., tab. V.–VII.). Ceny jak cukrové řepy, tak i cukru samotného se začaly postupně navyšovat. Ke stabilizaci trhu rovněž přispěl růst skladovaných zásob.

Ruské cukrovarnictví je velmi závislé na zahraničním obchodě (zejména na importu surového cukru z Brazílie). Tab. VIII. poskytuje

stručný přehled o vývoji importů zejména surového cukru na území Ruska. Jak již bylo výše uvedeno, surový cukr se v převážně většině využívá v ruských kombinovaných cukrovarech jako surovina k výrobě cukru bílého (17).

Hlavními importními destinacemi, odkud pochází většina surového cukru, jsou Brazílie, Kuba, El Salvador a Thajsko. Rusko rovněž importuje i určité množství cukru bílého. Většina těchto importů pak pochází z následujících zemí: Polsko, Moldavsko, Brazílie, Kolumbie a Ukrajina (7, 18).

Jako exportér cukru se Rusko specializuje na export bílého rafinovaného cukru do následujících zemí: Kazachstánu, Uzbekistánu, Gruzie, Ázerbájdžánu, Turkmenistánu a Tádžikistánu (7, 18), tedy převážně do zemí bývalého SSSR.

Závěry

Z výše uvedených poznatků týkajících se vývoje ruského cukrovarnictví vyplývá, že výroba cukru v Rusku má dlouholetou tradici. Ochrana vnitřního trhu, z které výrazně profitují rovněž agrární a potravinářský sektor, umožňuje ruským cukrovarům rozvíjet se a neustále navyšovat svou produkci. Krize v devadesátých letech 20. století pouze přibrzdila růst cukrovarnictví, nicméně po jejím odeznění produkce cukrové řepy a výroba cukru začaly opět růst.

Velkou výhodou cukrovarnictví v Rusku je výrazná schopnost lobovat a prosadit si své zájmy na regionální a celostátní úrovni. Současná hodnota (2009/2010) produkce cukru v Rusku se pohybuje na úrovni cca 140 mld. rublů. Množství vlastní produkce se pohybuje na úrovni okolo 5 mil. t krystalického cukru.

Převážná část výroby jak řepy, tak i cukru je koncentrována v Centrální a Jižní federální oblasti. Obě tyto oblasti produkují více než 80 % ruské produkce řepy a bílého cukru. Rozhodující z obou oblastí je Centrální federální oblast, odkud pochází cca 55 % produkce cukru a cukrové řepy.

Výhodu ruského cukrovarnictví představuje schopnost jeho cukrovarů zpracovávat jak cukrovou řepu, tak i dovezený surový cukr, což výrazně zlepšuje rentabilitu celého procesu výroby. Roční rentabilita výroby cukru se podle Rosstat pohybuje na úrovni cca 10 %.

Tab. VIII. Zásoby cukru v letech 1995–2009 na území Ruské federace (na konci roku)

	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009
Cukr (tis. t)	61,0	192	165	112	167	135	235

Pramen: vlastní zpracování na základě (7).

Velkým problémem Ruska je omezená schopnost exportovat cukr. To je dáno vyššími náklady na výrobu cukru v porovnání se světem a prodej ruského cukru je tedy rentabilní pouze na vlastním vnitřním trhu a na trzích zemí SNS, se kterými má Rusko celní unii. Celkový objem exportů cukru je velmi malý a například v letech 2006–2009 se pohyboval v rozmezí cca 56–346 tis. t ročně. Rusko, aby si zajistilo dostatek základních surovin nutných pro výrobu bílého cukru, je tlačeno importovat cukr surový v množství 2–3 mil. t.r⁻¹, a to zejména z Brazílie, odkud pochází více než 2/3 celkových importů.

Peny na ruském trhu s cukrem i cukrovou řepou v posledních letech neustále rostou, v tomto ohledu je vhodné zmínit, že ceny těchto produktů rostou rychleji v porovnání s průměrnou inflací na ruském trhu. Jako důsledek tohoto vývoje lze pozorovat neustále se zvyšující rentabilitu ruského cukrovarnictví, která navíc těží z ochrany ruského trhu před importem zpracovaného cukru z jiných destinací.

Poděkování: Tato práce byla podpořena výzkumnými záměry MSM 6046070906 a MSM 6046070901.

Souhrn

Článek analyzuje vývoj ruského cukrovarnického průmyslu v letech 1913–2009. Vychází z analýzy minulého a současného vývoje cukrovarnictví v Rusku a identifikuje faktory, které se podílely na současném stavu cukrovarnictví v Rusku. Třebaže země patří mezi významné producenty zejména řepného cukru, jeho potenciál je schopný uspokojit pouze omezený počet spotřebitelů, a to jen v rámci vlastního vnitřního trhu a trhu zemí SNS. Ruský trh s cukrem je velmi specifický. Toto je dáno počtem spotřebitelů (140 mil.)

Tab. VIII. Import cukru do Ruské federace

	Množství cukru (tis. t)					Hodnota (mil. USD)				
	2000	2005	2007	2008	2009	2000	2005	2007	2008	2009
CELKEM										
surový cukr	4 547	2 893	3 410	2 418	1 252	690	744	1 107	941	505
bílý cukr	467	625	296	165	259	139	267	142	87,4	147
ZEMĚ MIMO SNS										
surový cukr	4 547	2 893	3 409	2 418	1 252	690	744	1 107	941	505
bílý cukr	270	74,1	70,1	65,1	59,3	74,0	22,1	30,4	29,9	32,3
ZEMĚ SNS										
surový cukr	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	–
bílý cukr	197	551	226	100	200	64,9	245	111	57,5	115

Pramen: vlastní zpracování na základě (7).

a rozsahem zpracovatelských kapacit (90 aktivních cukrovarů). Rusko není dosud členem Světové obchodní organizace (WTO) a nevztahují se na něj závazky týkající se liberalizace agrárního trhu dle pravidel GATT. Ruský cukerný trh můžeme charakterizovat jako velmi regulovaný.

Klíčová slova: Ruská federace, SSSR, cukr, cena, cukrovary, vývoj.

Literatura

- HONKANEN, P.: Food preference based segments in Russia. *Food Quality and Preference*, 21, 2010, s. 65–74.
- STAUDIGEL, M.: How (much) do food prices contribute to obesity in Russia? *Economics and Human Biology*, 9, 2011, s. 133–147.

ROZHLEDY

Kent G. A., Plaza F., Booth A., Quagliata P. Peletovací lis na kal a popel (*Pelleting mill mud and ash*)

Článek popisuje vývoj procesu zpracování kalu a popela ve formě pelet. K tomuto účelu je nutno kal upravit a zmenšit velikost jeho částic. Jako vhodný proces se ukázalo odstředování, při kterém dojde i ke snížení obsahu kalu. Směs kalu a popela je nutno dále sušit pomocí kouřových plynů na obsah vlhkosti asi 25 %, z této usušené směsi se pak lisují pelety. Finanční analýza prokázala ekonomickou efektivnost postupu. Cena 26 australských dolarů za tunu pelet je dostatečná, aby pokryla investiční náklady stanice. Význam práce je především v tom, že stanovuje finanční, agronomické a environmentální benefity peletování kalu a popela ve srovnání s tradičním postupem.

Int. Sugar J., 114, 2012, č. 1357, s. 16–20. Kadlec

Corcodel L., Roussel C., Decloux M. Energetický obsah: Nový přístup k hodnocení třtiny (*Energy content: A new approach to cane evaluation*)

V posledních letech se cukrovarnický průmysl postupně měnil od čisté produkce cukru k souběžné výrobě cukru a energie, včetně využití kogeneračních jednotek a výroby bioetanolu. V minulosti třtinová vláknina spíše způsobovala řadu technických i technologických problémů v třtinových cukrovarech. Avšak se stoupajícími cenami energie se nyní třtinová vláknina stává jedním z hlavních vedlejších produktů. Byly provedeny energetické bilance při zpracování běžné třtiny a třtiny s vysokým obsahem vlákniny a byl vypočten energetický obsah třtiny a třtinových produktů na základě jejich čistých energetických hodnot. Nový způsob hodnocení třtinových odrůd vychází z energetického obsahu jednotlivých odrůd. Na ostrově Réunion se začalo s využitím kogeneračních jednotek k výrobě elektřiny již v roce 1992, avšak až od roku 2009 lze podle francouzské legislativy kalkulovat s cenou vlákniny pro produkci energie. To vše vedlo k uplatnění nových odrůd třtiny, vhodných pro výrobu cukru i elektrické energie, označených jako „eRcane“ R585.

Int. Sugar J., 113, 2011, č. 1355, s. 782–785. Kadlec

- BODIN, A.; GUDOSHNIKOV, S.: 2011. Sugar market of the Customs Union (Belarus, Kazakhstan and Russia) – perspectives after the first year. *Int. Sugar J.*, 113, (1352), s. 557–565.
- SILIN, P. M.: *Tekhnologija sakbara*. 2nd ed., Moskva, 1967.
- IVANOV, P. I.: 2010. *The Great Soviet Encyclopedia*. 3rd edition, 2010 (1970-1979).
- ZOTOV, V. P.: *Pisbchevaia promyshlennost Sovetskogo Soiuza*. Moskva, 1958.
- Statistical Yearbook of Russia 2009*. Moskva: Rosstat. 2010.
- Statistical Yearbook of Russia 2008*. Moskva: Rosstat. 2009
- Рынок сахара, мелассы (патоки) и свекловичного жлама. IKAR: Institute for agricultural market studies. 2009. [online] <http://www.ikar.ru/sugar/profile.html>, 30/06/2011.
- BUZZANELI, P.: *Russian Federation – A Sugar Industry in Transition*. 2010 [online] <http://www.sugarpub.com/5/post/2010/2/first-post.html>, cit. 06/06/2011.
- UN FAO, Faostat databáze, [online] <http://faostat.fao.org/site/339/default.aspx>, cit. 15/06/2011.
- Sugar Industry. Top 10 Sugar Export Countries Predicted for 2010–2011*. 2010, [online] <http://sugarinds.blogspot.com/2010/04/top-10-sugar-export-countries-predicted.html>, cit. 07/05/2011.
- IRUE „National center of marketing and price study“, *Sugar in the Russian Federation: production, state of the market, trade*. [online] http://www.export.by/en/?act=s_docs&mode=viewid=1591&type=&mode2=archive&doc=64, cit. 06/06/2011.
- Gain Report Nu: RS1145*. USDA, 2011, [online] http://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Sugar%20Semi-annual_Moscow_Russian%20Federation_10-3-2011.pdf, cit. 15/06/2011.
- HAAS, M.; MAKSIMENKO, M.; THERRIEN, S.: *Russian Federation – Sugar Annual*. USDA, 2011.
- The review of the Russian market of sugar*. MMC Kaluga. 2008, [online] <http://www.tashkent.marketcenter.ru/content/doc-1-10569.html>, cit. 02/06/2011.
- SYSOYEVA, M.: *Sugar Imports by Russian Customs Union to Fall 50 %*. Group Says, 2011.
- USDA, databáze ERS, Sugar and Sweeteners, dostupné: <http://www.ers.usda.gov/Briefing/Sugar/>, cit. 30/06/2011.

Belová A., Smutka L., Benešová I., Pulkrábek J.: Development and Characteristics of Sugar and Sugar Beet Market in Russian Federation

The aim of this paper is to analyse the development of Russian sugar industry between the years 1913–2009. Our research is primarily based on the analysis of the historical and current development of the sugar industry in Russia. It identifies the main factors which have had an impact on the current situation of Russian sugar industry. It can be said that Russia belongs among the main producers of beet-sugar, however, its current production is unable to satisfy just a limited number of consumers (in the framework of its own market and CIS market). Russian sugar market is very specific. There are about 140 million consumers and 90 sugar mills. Russia is not a member of WTO and due to this it is not necessary to liberalize the agrarian market according to GATT rules. However, it can be said that Russian sugar market is very regulated.

Key words: Russian Federation, USSR, price, sugar, sugar mill, development.

Kontaktní adresa – Contact address:

doc. Ing. Luboš Smutka, Ph.D., Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta provozně ekonomická, Kamýčká 129, Praha 6 Suchbát, email: smutka@pef.czu.cz